

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

X. De Extrema Vnctione, Et Ordine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

AD II. Nil hîc constat de condonata satisfactione: nisi exemptam à lapidatione fuisse. Dein, factū Autoritativæ potestatis non conferendum est facto potestatis ordinariæ.

AD III. Id ostendisse nil ad rem facit. Nam fatemur determinationē satisfactionum quoad tempus, modū &c. At tamen Davidi Deus 2. Reg. 24. remissio peccato dictavit septennalem poenam, aliam trimestrem, triduanam aliā. Item Nabuchi poena septennis erat, Deut. 24. *Pro mensura delicti erat & plagarum modus.* Apoc. 18. *Quantum se glorificavit & in deliciis fuit: tantum date ei tormentum & luctū.* En differentes pœnas.

AD IV. Christiani de Satisfactione doctrinam habent ex S. Scriptura, non ab ethnicis: Ne causa exempli, sed mandati, ac promissi præstari docetur: idque sponte, sæpè occultè: ut Achab, 3. Reg. 21. Ioram, 4. Reg. 6.

AD V. Solum memorat immissas à Deo afflictiones necessariò ferendas: quæ etsi possint esse satisfactoriæ: has tamen eas propriè dicimus, quæ sponte assumuntur, aut à Iudice spiritali imponuntur.

AD VI. Satisfactiones obscurare legem, repugnat S. Scripturæ. Nam, Mat. 19. *Hæc omnia, mandata, servavi à iuventute,* dicenti, offert Dominus Consilium, *Vē de qua habes. &c. & sequere me.* Ergo plus valet præstare Christianus quàm præceptum sit, cum Deigratia. Aliā duo, Obscurari Evangelium, Amplificari Traditiones: falsa sunt & conficta. Itaque opera satisfactoria dicuntur indebita, id est, quæ indebita essent, si in innocentia maneremus.

AD VII. At ea asserit S. Aug. hom.

50. c. 15. *Non sufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere: nisi etiam de iis, quæ facta sunt, satisfiat Deo per poenitentia dolorem. &c. cooperantibus elemosynis.*

AD VIII. Ita omnis S. Patrum docuit consentiens Antiquitas.

X. DE EXTREMA VNCTIONE, & ORDINE,

QVÆSTIO CIV.

Vnctio infirmorum an sit propriè dictum Sacramentum teste S. Scriptura?

LUTHERVS lib. Capt. Babyl. non reuocat Riturum; sed negat esse Sacramentum.

CALVINVS Inst. l. 4. c. 19 § 18. 9. &c. Kemnit. Melancht. Brennius, Magdeburgenses, & negant esse Sacramentum: & petulantè irrident: cum priscis hæresiarchis. Vide Genealog. p. 3. q. 21

SVADENTEFUTATIONICULIS nostræ probationis. 1. *Lutherus, Kemnit.* Epistola Iacobi non est canonica, teste Hieron. lib. de Script. Eccl. f. 5. Euseb. l. 3. hist. c. 23.

II. *Lutherus.* Si esset Iacobi, dicerem, non licere Apostolo suâ auctoritate Sacramentum institueret.

III. *Lutherus, Wicleff, Melanchthon, Brennius, Calvinus &c.* Ea erat vnctio, quâ morbos miraculosè curabant: Wicleff. ait, naturaliter: Melanchthon, partim naturaliter, partim miraculosè. Ideo non magis fuit Sacramentum, quàm Probatica, lutum cum sputo, aqua Siloë. 1. Quia Iacobus loquitur ex Marco qui de vnctione curationis, non miraculo loquitur. 2. Quia Iacobus utitur vocibus corporalis sanationis *ἐγέρσω, ἰάσωαι*. 3. Iacobus loquitur solum ad homines suæ ætatis, nullo perpetuationis iudicio.

IV.

IV. *Lutherus, calvinus, &c.* Alius tunc fuit, alius nunc vngendi ritus est. 1. Tūc quicunq; iubentur inungi; nunc moribundi. 2. Seniores aduocabantur: nunc vnus Sacerdos. 3. Tunc olei simplicis vsus erat: nunc benedicti.

V. Iacobus eum effectum tribuit orationi, non Vnctioni: *Oratio fidei saluabit eum.*

VI. *Calvinus.* Sigebertus prodit hunc Ritum ab Innocentio I. institutum: *Kemnitius* à Felice IV. anno 528.

AUTOR. Extrema Vnctio est propriè dictū Sacram. à Christo Institutum: Promulgatū à S. Iac. c. 5. Traditū ab Ecclesia. *Conc. Trid. Sess. 7. c. 1. & Sess. 14. c. 1.* dicit id *Mar. 6.* esse Insignuatū, id est, adumbratū.

I. Tametsi sentiāt quidam *Mar. 6.* esse Institutū. Quòd Christus omnia Sacram. ante passionem instituerit; idq; nusquā alibi prodatur: Et quòd ea Vnctio animas etiā sanarit. Sanior tamē, & potiorū, est sententia, istud negantiū: sed solā Iacobi nitentiū promulgatione. 1. Quia Vnctio Marci dabatur promiscuè ægris, cæcis, surdis. 2. Ab nondū Sacerdotib⁹.

3. Referebatur ad solā corporū sanationem de alia nil extat. 4. Dabatur etiam non baptizatis, imò infidelibus. 5. Sanabat ex opere operātis solū. At Vnctio Iacobi dabatur solū ægris ad mortem: 2. Ab solis Sacerdotibus: 3. Ad animas à peccatis liberandas primariò: 4. Solis baptizatis: 5. Sanat ex opere operato animas. II. Iacobi c. 5. Omnia ad Sacramentū requisita sunt præstò. *Ritus; Olei vñctio; Promissū, alleuiatio, & remissio: Institutio* colligitur ex tam indubitata Apostoli promissione. &c. Vide *Antichristump. 3. q. 41.* III. Sic Traditio & Conciliorum & 3 Patrum apud *Bell. c. 5.*

DICO AD I. Est Canonica, teste omni retrò Antiquitate. Clemens Can.

ult. Apost. Innocentius I. Gelasius: Concilia, S. Patres. S. Hier. ait, Quibusdam vilam esse nō canonicam: Sic & Eusebi⁹: qui addit: *Nos autem scimus esse in Ecclesiis publicè receptam.*

AD II. Non instituit S. Iacobus: Superbia verò Lutheri ingens sic audentis resistere Apostolo. Sique scriberet à se institutum; credendum esset factum ex speciali iussu Domini.

AD III. Non loquitur de Naturali curatione; Quia oleum non est medicinale ad quosuis morbos, vt *Marc. 6.* erat. Nec ad animarum morbos, vt *Iac. 5.* Item miraculosè curātes vtebātur plerūq; noxiis. Vt Serpente æneo Moyse, Helisæus aquā Iordanis, Itaias malsā ex ficis: Dominus luto ad oculos. Petrus vmbrā, Paulus sudariis. &c. Quò certior fides erat miraculo. Quare solū de Sacramēntali vñctione fit sermo. Vide in Antichristo. 2. S. Iacobi verba potissimū referuntur ad sanationem animæ; ad corporis, per accidens: Vnde, *si in peccatis fueris, remittentur ei.* 3. Necesse est Sacramēta perpetuare: at hoc ad singula verbis exprimi necesse non est, patet in Baptismi institutione.

AD IV. Vnctio fit, vt remedium supernaturale; cū spes vitæ desit, mediūq; naturale. Itaq; extremè laborantes iubet inūgi, *καμνοῦσα*, id est, deficientē, qui exire nequeat, adiri debeat ab inductis Presbyt. Deniq; si iubeat Iacob⁹ omnes inūgi ægros, cur Sectarii nullū inungunt? 2 Dicit Presbyteros inducat sicut dicimus, peccator confiteatur Sacerdotib⁹: Qualitas personarū, non numerus indicatur. 3. Iubet ægros quid agant; non Sacerdotes, quale adferant oleum; id quod eorū relinquit officio: Neq; negat oleum prius esse benedicendum. Yy 2

AD V. Oratio fidei dicitur hic non fides Ministri; sed *Verbum Sacramentale*, quod S. Aug. vocat *Verbum fidei*: Et hoc includit materiam Vnctionis, non excludit, ut Sectarii volunt: itaque simul utrumque operatur. Et in aliis sacramentis sæpè tribuitur effectus alteri partium; Vt Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum*.

AD VI. Innocentius I. præcessit Felicem plus centum annis: & hic nec gryde Extr. Vnctione: Ille ep. 1. c. 8. dicit esse Sacrament. teste S. Iacobo: non instituit.

Q V Æ S T I O CV.

An Sacramentum Vnctionis etiam aliunde doceatur?

LUTHERANI & CALVINIANI doceri alicunde vsquam posse negant.

SVADENT id istis. 1. Lutherus. *Vnctio non habet effectum infallibilem: quod paucissimi sanantur*. 2. Calvinus. *Si Sacramentum colligitur ex eo, quod inungebant oleo & sanabant: debet etiã colligi ex eo quod luto sputo, aqua Siloe sanavit Dominus*. 3. Kemn. *Vnctio ea originem ducit ab hereticis & ethnicis. Nam Valentini, teste Ireneo l. 1. c. 18. ungebant per modum Sacramenti, sine dono curationis. Ethnici, teste Virgilio, corpusq; lauant frigentis, id est mortui, & ungunt. Vnde Apuleius l. 9. de asino aureo id vocat ultimum lauacrum. Similia Dionys. c. 7. de Eccl. hierach.* 4. Kemnit. *Primum A posteo i sanabant oleo vulgari: dein alii benedicto, ut plures Sancti, Martinus, &c. Tandem cum cessassent miracula; ne otiosa maneret ceremonia, Felix IV. voluit ungi infirmos*.

RATIO. S. Vnctionem inde à Christo autore Sacramentum fuisse testatur Vfus tam certus, ut circa eum nulla questio facta legatur, nisi anno 402. Egubino Episcopo percunctante ex Innocentio I. an Episcopus dare Extremam Vnctionem possit; an solus Sacerdos? Et Mag-

deburg. ex hoc probant consuetudinem vngendi agros illo sæculo. In Conc. Niceno distinguitur oleum infirmorum ab oleo Chrismatis, & Catechumenorum.

RATIO suadet esse Sacramentum, in Conc. Trid. Sess. 14. Dei prouidentia consuluit ingressui hominum in Ecclesiam; & progressui in ea; & defuisset egressui, in quo summa salutis vertitur.

DICO AD I. Concilia & Theologi consentiunt, sanitatem corporalem promitti conditionaliter. Si salutem animæ expenderit. AD II. De luto, sputo, &c. mediis aliis miraculorum sanationum non extat præceptum, ut ea vsurpemus: nec promissio gratiæ: nec certus Minister designatus.

AD III. Hæretici ungebāt mortuos, non morituros, Epiph. her. 37. Item aqua & oleo perfundebant eos loco baptismi. Item utebantur horribilibus verbis hebraicis. Ethnici verò mortuos & lauabāt, & ungebant; ut perinde baptismus per id impugnari possit, ac extr. Vnctio. Nec vñtionem Christiani ab ethnicis, sed hanc ab Hebræis sumerunt. Hinc laudatur Magdalena, quod Matt. 26. *Ad sepeliendum me fecit*; Ioan. 19. *Sicut mos est Iudæis sepelire*.

AD IV. Dicit de vtu simplicis olei; non docet: idque contra Clement Const. l. 8. c. 35. Basilium, qui olei benedictionem refert ad Traditionem Apostolicam. Itemque Beda in Iac. 5. Cætera similiter fingit Kemnitius.

Q V Æ S T I O CVI.

An Ordinatio sit vere & proprie Sacramentum?

LUTHERVS, lib. de Capt. Babyl. Illyricus in Conf. An- tuerp. c. 21. Kemnit. p. 2. Exam. pag. 1162. Negant. Cal-

CALVINVS *Inst.* l. 4. c. 14. §. 20. & c. 19. §. 31. affirmat. & alibi se duo solum assignasse ait, vt quæ cunctis essent communia. MELANCHTHON in *Locis primò editis*, duo solum asseruit cum Caluino Sacramenta, Baptismum & Cœnam: At in *editis anno 1536*, 52. 58. item in *Apol. Conf. Aug. art. 13.* docet prolixè tertium Sacramentum esse Ordinationem. Sed quatenus accipitur pro Ordinatione Ministrorum; non autem pro Sacerdotio.

SVADENT istis ferè, Vt *Kennitius pag. 1167.* Quia 1. *Impositio manuum* erat symbolū Orationis pro aliquo factæ; non Ordinationis: Ita Ministros destinatos commendabant Deo. 2. *Promissio gratiæ* legitur adiuncta chirotoniæ; sed non gratiæ iustificantis, quæ omni Sacramento necessaria est. 3. *Institutio seu Mandatum* constat quidem: sed absq; Ritu certo ac solenni ordinationis: solum *Hoc facite & Quorum remisistis. &c.*

AVTOR. Ordinatio, id est, Impositio manuum cum Oratione, vt forma, est proprie dictum Sacramentum. I. Sic docet S. Scriptura Ritum, Mandatū, Promissum; & horum solennem Vsum: in meo *Antichristo p. 3. q. 42.*

II. Sic habet Traditio perpes. S. Dionysius Areop. *libr. de Eccl. Hierarch. c. 5.* docet esse Sacramentum conferens gratiam: Idque fatetur Lutherus, cum mendaciis. *Hunc solum*, ait, scio autorem haberi ex antiquis pro Septenario, Sacramentorum; licet Matrimonio omisso senarium tantū dederit. Nihil enim prorsus in reliquis S. Patribus de istis Sacramentis legimus: Nec Sacramenti nomine censuerunt, quoties de his rebus locuti sunt. Recens enim est inuentio Sacramentorum. Mera hæc mendacia. Nam Papæ, Concilia, Patres Ordinem agnoscunt Sacramentum. S. Innocentius I. *epist. 18.* dicit Recipi hæreticos cum suo baptismo; at non cum suo Ordine: quod

solum baptismum validè dare permittatur. S. Leo I. *epist. 81.* ait Ordinem dari solum in vespera Sabbati, gratiamq; conferri. Patres. S. Athan. *epist. 2.* Greg. in *4. Reg. 5.* Concilia, Chalced. c. 2. Bracarense, Flor. Trid. &c. *Bell. l. 1. c. 3 de Ord.*

III. RATIO fâuet congruentiæ. 1. Quia cum *Dei perfectæ sint opera*, Deut. 32: dans potestatem, addit & requisita ad rectum eius Vsum: Vt animalibus potentias armat organis: sic, cum in Ordine det Potestatem, dat simul gratiam exequendi munus Ordinis dati. 2. *Deinde:* Vt in Baptismo datur potestas sumendi Eucharistiæ: sic in Ordine datur ius perfungendi Ordine; quò speciali opus gratiæ gratum faciente. 3. *Demum*, Aduersarii non habent, quod obiciant, nisi argumentilla negatiua.

DICO AD I. At *Chirotonia* in Scripturis aliquando iuncta Orationi legitur; aliquando sola ponitur: vtrumque vt Ritus certus ac solennis, gratiam conferens; vt Sacramenti materia cum Forma precatória, & effectiua. Vide *Antichristum p. 3. q. 42.* AD II. Si id verum, iam nec Eucharistia foret Sacramentum; vt quæ non sit instituta per se ad gratiam iustificantem, seu remissionem peccatorum; sed ad gratum facientem.

AD III. Etsi non sit in Verbo Scripto Ordinis Institutio; est tamen eius Vsurpatio talis, quæ Institutionem necessariò præsupponit. Dominus verò Ordinavit Apostolos verbo autoritatiuè, forsitan absque chirotonia: ceu eisdem sine Sacramento Confirmavit, Magdalenam absoluit. Neque tamen credere cogimur absque chirotonia Ordinatos, quia scriptum non est; multa enim dicta factaq; sunt, quæ scripta non sunt. Yy 3

QVÆSTIO CVII.

*Ordinationis equalis Materia, Forma,
Minister, Effectus, et Ceremonia?*

LUTHERO-CALVINIANI non agnoscunt Chirotoniam: non Verbum Sacramentale certum & efficax; non effectum Characterem, non Ceremoniam Vnctionis: vti conficta & superstitiosa. Volunt Ministerium Ecclesiasticum esse merū Officium functionis: hocque cessante cessare. Hinc illis, qui hodie Presbyter aut Diaconus est; cras, motus officio, est laicus.

SVADET contra Vnctionem & Rasuram *Kemnit pag. 1171.* ita. 1. Christus & Apostoli non sunt illis vsi. 2. In historia Ecclesiastica nullum extat exemplum. 3. S. Patres Vtriusque nil meminerunt, præter supposititios libros Cypriani & Anacleti. 4. In Ecclesia Græca non fuit vsitata vsque ad annum 1200. 5. Ritus est Iudaicus, ait *Calvinus §. 30. 31.*

AVTOR. I. Materia Principalis Sacri Ordinis est Impositio manuum. 1. Liquet suprâ Scripturis. &c. Minus principalis tamē etiam essentialis, est porrectio calicis, & Euangelii. de quibus nil in Scriptura. Ac licet in Confirmatione fiat etiam Impositio manuum; accidētaria tamen est ibi; primariū verò Chrisma. 2. Ita Traditio Pontificiū, Cōciliorū. Patrū, & pars Potior Theologorū. Itaque Sacerdotes ordinantur, cum dicitur ad porrectionē; *Accipe potestatem Sacrificium offerendi;* & ad Chirotoniam, *Accipe Sp. Sanctum.* Et hæc est Forma, seu Verbum Sacramentale: Actio vtraque est vna Ordinatio.

II. Effectus est duplex. 1. Potestas spiritalis perpetua cum indelibili characterē: 2. Gratia gratū faciens, ad fungēdū munere. Cyp. *serm. de ablut. pedū Nemo S. Ordines iterū renouat.* Sic & Aug. &c. III. Minister solus est Episcopus ordina-

tus: Nec aliter factos agnouit vnquā Ecclesia. IV. Vnctio est ceremonia verè Sacramentalis; non autem Rasura.

DICO AD I. Kemnitius toties ex proposito mentitur. 1. Nam etsi de Christo & Apostolis nil scriptum; tamen S. Dionys. *l. hierarch. c. 4.* Pontificem vti sacro oleo in Consecratione, Traditū esse ab Apostolis. 2. Eusebius *l. 10. hist. Eccles. c. 4.* Metaphrastes *in vita S. Chrysostomi. &c.* Vnctionis meminerūt. 3. Patres Item, vt Pacianus *ep. 3.* Greg. *in 4. Reg. 5.* &c. 4. Contrarium docent Dionysius, Euseb. Metaphrastes. 5. Non est Iudaismus, vt reb⁹, quibus & Iudei sunt vsi: sed modus ac finis vtēdi illum constituunt.

XI. DE MATRIMONIO.

QVÆSTIO CVIII.

An Matrimonium sit verè Sacramentum testē S. Scriptura?

LUTHERVS de *Capt. Babyl.* negat: quod nec Signum habet: à Deo institutum; nec Gratia & promissionem.

II. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 19 §. 34* ait, Non magis rationem Sacramenti conuenire Matrimonio, quàm agriculturæ, aut tōnflinæ;

III. MELANCH. *HON in Locū, & Kemnit pag. 1214;* agnoscunt in Matrimonio Mandatum Dei, & Promissionem gratiæ; sed non iustificantis à peccato; ac proinde negant propriè dici Sacramentum, vt sunt Baptismus & Cœna: esse tamen aliquo modo.

SVADENT istis. Lutherus, Calvinus, Erasmus, BEZA, in *Eph. 5. Sacramentum hoc magnum est;* tria volunt. 1. Papistæ ex sola voce hæc definiunt Matrimonium esse Sacramentum; cum græcè sit *μυστήριον*. 2. Intelligitur ibi coniunctio Christi & Ecclesiæ; non viri & feminae: Hoc enim quotidianum est; non mysterium. Vnde ait; *Ego autem dico, in Christo & Ecclesiæ.* 3. Sic & Aug. tract. 9. in Ioan. *Erunt*